

УДК 342.745

О.М. ЄЩУК, Херсонський юридичний інститут Харківського національного університету внутрішніх справ

МЕЖІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, охоронна діяльність

На сучасному етапі розвитку України як незалежної правової держави особливого значення набуває рівень адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності ОВС України, що зумовлює ступінь ефективності діяльності працівників та посадових осіб ОВС по забезпеченню прав і свобод громадян.

Окремі аспекти регулювання охоронної діяльності розглядалися в наукових працях таких вчених-адміністративістів, як М.І. Бачило, В.В. Бугуйчук, Ю.В. Бондарчук, А.С. Васильєв, В.В. Галуцько, С.П. Довгий, Т.С. Гончарук, М.І. Зубок, С.В. Ківалов, В.І. Курило, Л.Л. Попов, А.Г. Сачаво, О.П. Угровецький, В.У. Хатуаєв, В.І. Шаповал, О.М. Шелухін та ін. Завдяки доробку зазначених вчених були розроблені принципи, функції та засоби охоронної діяльності. Поряд із цим як в теорії так і в практиці державотворення залишаються не врегульованими та потребують додаткового дослідження вагомі проблеми формування понятійного апарату у сфері адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. Тому мета статті полягає у розробці поняття адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності та визначені його основних напрямків. Наукова новизна одержаних результатів полягає в застосуванні авторського підходу до дослідження теоретичних питань адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, формулювання його

поняття, обґрунтуванні перспектив щодо нормотворчих і правозастосовних чинників його функціонування.

Охоронна діяльність є об'єктивним досягненням сучасного суспільства, без якого неможливо в наш час почуватися безпечно та забезпечувати надійне та всебічне збереження майна у будь-яких сферах. На нашу думку, чітке формулювання визначення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності дасть змогу розробити пропозиції щодо вдосконалення механізму охорони та використання їх у практичній діяльності і впровадження в нормативні джерела для їх удосконалення з цього приводу.

В найбільш загальному вигляді під правовим регулюванням розуміють здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини з метою їхнього упорядкування, розвитку та захисту [1, с.229].

Загальнотеоретичний аспект висвітлення даного питання представлений в доступній науковій літературі саме наведеним вище чином.

У теорії адміністративного права найбільш часто правове регулювання розглядається в контексті інструментарної теорії забезпечення механізму адміністративного права.

Так наприклад, Т.С. Гончарук, вважає, що механізм адміністративно-правового регулювання – це система адміністративно-правових засобів (елементів), за допомогою яких здійснюється правове регулювання (упорядкування) суспільних відносин у сфері державного управління. Структуру механізму адміністративно-правового регулювання складають адміністративно-правові норми, акти тлумачення та акти реалізації адміністративно-правових норм, адміністративно-правові відносини [2, с.23].

А.С. Васильєв, наводить таку точку зору, що під методом правового регулювання розуміють сукупність прийомів, засобів та способів правового впливу на суспільні відносини, котрі складають предмет даної галузі

права. Для адміністративного права, як в принципі і для будь-якої іншої галузі права, характерним є використання всієї сукупності прийомів і засобів, обумовлених самою природою юридичних норм, призваних упорядковувати і регулювати суспільні відносини [3, с.8].

Цікавою є позиція С.В. Ківалова з цього питання - він зазначає, що обов'язковим елементом механізму адміністративно-правового регулювання виступають адміністративно-правові норми, тобто правила поведінки, які встановлюються чи санкціонуються державою і є обов'язковими для виконання. Також важливою складовою механізму адміністративно-правового регулювання є адміністративно-правові відносини [4, с.16]. Отже, на думку С.В. Ківалова, є дві важливі частини механізму адміністративно-правового регулювання – адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини.

Вирішення адміністративно-правових спорів чи вирішення питань, що виникають у зв'язку з необхідністю застосування до фізичних чи юридичних осіб відповідних засобів адміністративно-примусового характеру, передбачає встановлення визначеного порядку, тобто спеціальних правил, котрими слід керуватися при здійсненні адміністративної юрисдикції.

Відповідно, в механізмі адміністративно-правового регулювання мають бути виділені адміністративно-процесуальні норми, які встановлюють і забезпечують вказаний порядок [5, с.393].

Думки провідних вчених розійшлися в питанні визначення поняття механізму адміністративно-правового регулювання.

Одні з них, наприклад С.В. Ківалов, вважають, що це адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини. А.С. Васильєв наводить свою точку зору, що під методом правового регулювання розуміють сукупність прийомів, засобів та способів правового впливу на суспільні відносини, котрі складають предмет даної галузі права.

Т.С. Гончарук говорить про те, що під механізмом адміністративно-правового регулювання слід розуміти систему адміністративно-правових засобів (елементів) - адміністративно-правові норми, акти тлумачення, акти реалізації адміністративно-правових норм, адміністративно-правові відносини. Л.Л. Попов вказує на те, що в механізмі адміністративно-правового регулювання мають бути виділені адміністративно-процесуальні норми.

Ми досліджуємо поняття адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності ОВС України, а якісно це не можливо зробити без аналізу змісту охоронної діяльності в доступній юридичній літературі.

Вітчизняний вчений М.І. Зубок до охоронної діяльності відносить комплекс організаційних та спеціальних заходів, спрямованих на обмеження доступу до об'єктів (вантажів), захист їх території, споруд (приміщень, виробничих та складських ділянок) та персоналу (фізичних осіб) від протиправних посягань [6, с.9]. Поняття охоронної діяльності впливає на формування її адміністративно-правового регулювання.

Дослідження поглядів провідних вчених на проблему адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності дозволяє стверджувати:

По-перше, усі без винятку вчені до його складової відносять адміністративно-правові норми.

По-друге, переважна кількість вчених юристів (С.Т. Гончарук, А.С. Васильєв, С.В. Ківалов) вважають, що адміністративно-правові відносини є невід'ємною частиною механізму адміністративно-правового регулювання. Зі своєї сторони доцільно зазначити, що механізм адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в будь-якому випадку складає собою систему (деякі вчені розуміють сукупність) прийомів, засобів і способів правового впливу на суспільні відносини.

Таким чином, можна зробити висновок, що адміністративно-правовому регулюванню

охоронної діяльності притаманні наступні характерні риси :

1) являє собою систему, тобто, складається з визначених елементів - адміністративно-правових норм, відносин, засобів, форм;

2) має характерний лише для нього вплив на певні суспільні відносини, які складаються з приводу охоронної діяльності;

3) саме за допомогою кола цих суспільних відносин визначається комплекс організаційних та спеціальних заходів, спрямованих на обмеження доступу до об'єктів, захист їх території, споруд та персоналу від протиправних посягань;

4) відіграє значну роль в забезпеченні особистої безпеки громадян;

5) направляє свою діяльність на боротьбу з іншими правопорушеннями в місцях, котрі охороняються певним чином.

Отже, адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності ОВС України – це система адміністративно-правових засобів (елементів), сукупність прийомів та способів правового впливу на суспільні відносини, за допомогою яких визначається комплекс організаційних та спеціальних заходів, спрямованих на обмеження доступу до об'єктів, захист їх території, споруд та персоналу від протиправних посягань, а також забезпечення особистої безпеки громадян, боротьбу з іншими правопорушеннями в місцях, котрі охороняються певним чином.

При цьому основними напрямками адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, яку здійснюють ОВС України, є ліцензування і контроль за недержавними суб'єктами охоронної діяльності, які здійснюють охорону права власності, а також відомчий контроль МВС України за діяльністю підрозділів та посадових осіб ДСО при МВС України. Слід акцентувати увагу, що ОВС України виконують контрольно-наглядову функцію з ліцензування охоронної діяльності, під якою в юридичній літературі розуміють підзаконну владно-розпорядчу діяльність підрозділів і посадових осіб МВС

України, що направлена на створення комфортних умов для власників майна щодо охорони їх майна шляхом здійснення заходів з ліцензування діяльності професійних охоронних структур, контролю за дотриманням ними ліцензійних умов та застосування у випадку їх порушення адміністративного примусу [7, с.302].

Таким чином, одним із провідних напрямків адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності ОВС України є контрольно-наглядова функція ОВС України з ліцензування охоронної діяльності, яка полягає у здійсненні владно-розпорядчої компетенції по підготовці та видачі суб'єктам господарювання ліцензії на діяльність пов'язану з охороною державної та іншої власності, нагляду за дотриманням ліцензійних умов з можливістю застосування до порушників відповідних засобів адміністративного примусу, включно до позбавлення ліцензій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравчук М. В. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навчальний посібник / М. В. Кравчук. – К. : Атіка, 2003. – 288 с.
2. Гончарук С. Т. Адміністративне право України. Загальна та Особлива частини : навч. посіб. [на допомогу слухачам, що здають держ. та поточні іспити з адм. права] / С. Т. Гончарук. – К. : Нац. акад. внутр. справ ; Нац. акад. упр., 2000. – 240 с.
3. Васильєв А. С. Адміністративне право України (загальна частина) / А. С. Васильєв. – Х. : Одиссей, 2002. – 288 с.
4. Ківалов С. В. Адміністративне право України / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла. – Одеса : Юридична література, 2002. – 312 с.
5. Попов Л. Л. Адміністративне право / Ю. М. Козлов, Д. М. Овсянко, Л. Л. Попов ; під ред. Л. Л. Попова. – М. : Юрист, 2002. – 697 с.
6. Зубок М. І. Охорона та охоронна діяльність : навчальний посібник / М. І. Зубок. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 172 с.
7. Галуцько В. В. Адміністративно-

правова охорона суб'єктів права власності в Україні : монографія / В. В. Галуцько. - Херсон : ВАТ ХМД, 2006. - 348 с.

Єщук О. М. Межі адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні / О. М. Єщук // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 150–153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09eomdvi.pdf>

Розглянуті межі та надане визначення поняття адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності та висвітленні основні напрями такого регулювання.

***

Єщук О.М. Границы административно-правового регулирования охранной деятельности в Украине

Рассмотрены границы и дано определение понятия административно-правового регулирования охранной деятельности и освещены основные направления такого регулирования.

***

Eshchuk O.M. Borders of Administrative-Legal Regulation of Guarding Activity in Ukraine

Borders are considered and definition of concept of administrative-legal regulation of security activity is given and the basic directions of such regulation are covered.

Форум права Форум права